

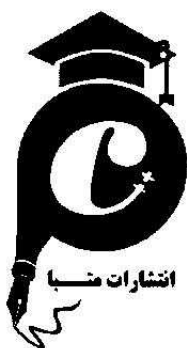
ریسک‌پذیری، عملکرد و حاکمیت در بانکداری مقایسه بانک‌های مرسوم با بانک‌های اسلامی

نویسندگان

فان بن بوهنی، چانتال امی، آلدو لوی

مجموعه

الناز نصیرزاده، نیما اباذری

انتشارات منشا

پائیز ۹۹

سرشناسه	:	بن بوهنی، فاتن، ۱۹۸۴-م. Ben Bouheni, Faten, 1984-
عنوان و نام پدیدآور	:	ریسک پذیری، عملکرد و حاکمیت در بانکداری: مقایسه‌ی بانک‌های مرسوم با بانک‌های اسلامی / نویسندگان فاتن بن بوهنی، چانتال امی، آلدو لوی؛ مترجمان الناز نصیرزاده، نیما اباذری.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات متبا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۲۹۶ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۷۳۷۲-۰-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	عنوان اصلی: Banking governance, performance and risk-taking : conventional banks vs Islamic banks, 2016.
عنوان دیگر	:	مقایسه‌ی بانک‌های مرسوم با بانک‌های اسلامی.
موضوع	:	بانک و بانکداری — قوانین و مقررات — بانک و بانکداری (فقه)
موضوع	:	Banking law (Islamic law)
شناسه افزوده	:	امی شانتال، لوی، آلدو Ammy Chantal, Levy Aldo
شناسه افزوده	:	نصیرزاده، الناز، ۱۳۶۶، مترجم - اباذری، نیما ۱۳۶۶، مترجم
رده‌بندی کنگره	:	K1066
رده‌بندی دیویی	:	۳۴۶/۰۸۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۳۷۰۸۶۸

بانک حکمت ایرانیان

مترجمان: الناز نصیرزاده، نیما اباذری

ناشر: انتشارات متبا

شمارگان: ۵۰۰ جلد

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹

نوبت چاپ: اول

امور رایانه: محمد صدرا حبیب خدا

قیمت: ۲۹۰۰۰ تومان

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۴	مقدمه
۱۳	فصل اول: حاکمیت شرکتی
۱۳	۱-۱- ویژگی‌های حاکمیت شرکتی
۲۵	۲-۱- نظریه‌های اصلی در حاکمیت شرکتی
۳۵	۳-۱- حاکمیت شرکتی و اصول اخلاقی
۴۱	۴-۱- حاکمیت شرکتی و تعیبات روان‌شناختی
۴۷	فصل دوم: حاکمیت بانکداری
۴۸	۱-۲- بانکداری
۵۲	۲-۲- بانک‌های مرکزی
۵۹	۳-۲- ویژگی‌های خاص بانک‌ها
۶۹	۴-۲- ویژگی‌های ویژه حاکمیت بانکداری
۷۶	فصل سوم: حاکمیت بانکداری اسلامی
۷۷	۱-۳- محصولات خاص بانکداری اسلامی
۷۸	۲-۳- تراکنش‌های مالی بانک‌های اسلامی با مشارکت بانک
۸۴	۳-۳- تراکنش مالی بانک‌های اسلامی بدون مشارکت بانک
۱۰۳	۴-۳- مروری بر بانکداری اسلامی
۱۰۹	۵-۳- بانک توسعه اسلامی
۱۱۱	۶-۳- ویژگی‌های حکومت بانکداری اسلامی
۱۲۰	فصل چهارم: مکانیسم‌های مشارکتی
۱۲۰	۱-۴- سازوکارهای حاکمیت شرکتی
۱۳۷	۲-۴- مکانیسم‌های حاکمیت بانکداری

۳-۴	مکانیسم‌های حاکمیت بانکداری اسلامی	۱۴۶
فصل پنجم: سنجش عملکرد		
۱-۵	سنجش عملکرد: تعاریف	۱۵۳
۲-۵	ابزار سنجش عملکرد	۱۵۵
فصل ششم: حاکمیت شرکتی و عملکرد		
۱-۶	ساختار و عملکرد مالکیت	۱۸۵
۲-۶	ساختار و عملکرد هیئت‌مدیره	۱۹۰
۳-۶	عملکرد و پرداخت تشویقی	۱۹۶
۴-۶	حفاظت حقوقی و عملکردی	۱۹۷
۵-۶	کمیته حسابرسی و عملکرد	۱۹۷
فصل هفتم: عملکرد و حاکمیت بانکداری		
۱-۷	ترکیب هیئت‌مدیره در بانکداری	۱۹۹
۲-۷	ساختار مالکیت	۲۰۱
۳-۷	پرداخت تشویقی	۲۰۳
۴-۷	مقررات و نظارت	۲۰۵
۵-۷	کمیته نظارت بانکداری بازل	۲۰۸
فصل هشتم: تجزیه و تحلیل ریسک بانکداری		
۱-۸	آسیب‌پذیری بانک‌های مرسوم در برابر ریسک	۲۰۹
۲-۸	آسیب‌پذیری بانک‌های اسلامی در برابر ریسک	۲۱۵
فصل نهم: مدیریت ریسک بانکداری		
۱-۹	تکنیک‌های سنتی مدیریت ریسک	۲۱۸
۲-۹	ابزارهای مدیریت ریسک بین‌الملل	۲۲۸
۳-۹	مدیریت ریسک بازاری	۲۳۴
۴-۹	مدیریت ریسک اعتباری	۲۳۸

پیش‌گفتار

بحران مالی جهانی و بدهی‌های حاکمیتی^۱، ارتباط نزدیکی با حاکمیت، اجرا و ریسک‌پذیری بانک‌ها دارد. به همین خاطر، به‌منظور کاهش آشفتگی مالی و برای افزایش کارایی و عملکرد و کاهش ریسک‌پذیری، مکانیسم‌های مدیریت بانکداری باید مورد بررسی مجدد قرار گیرد.

در این کتاب، به بررسی و مقایسه حاکمیت بانکداری، عملکرد و اجرا و ریسک‌پذیری بین بانک‌های مرسوم و بانک‌های اسلامی خواهیم پرداخت. متوجه خواهیم گشت که بانک‌های اسلامی ممکن است علاوه بر هیئت‌های نظارت از منظر شریعت^۲، واحد بررسی شریعت، سازمان بین‌المللی رتبه‌بندی اسلامی^۳ و هیئت خدمات مالی اسلامی^۴، از مکانیسم‌های حکومتی متناهی‌تر، مرسوم به‌منظور مکانیسم‌های اصلی نظارت بر سیستم بانکداری اسلامی استفاده کنند. برخلاف سیستم‌های رایج و متداول، بانکداری اسلامی مبتنی بر مشارکت‌های فعال نهادهای نظارتی عمومی و مقامات نظارتی و مقامات شریعتی است که هماهنگی با اصول و قوانین اسلامی (شریعت) را تضمین می‌کنند. لازم به ذکر است که مدیریت بانکداری بر عملکرد و اجرا و همچنین ریسک‌پذیری تأثیر می‌گذارد. بنابراین، سنجش عملکرد، یک ارزیابی از عملکرد بانک است که شامل سنجش بهره‌وری، کارایی، کیفیت و به‌موقع بودن می‌شود. از این رو، روش‌های سنجش (مانند تجزیه و تحلیل نسبت، تجزیه و تحلیل گزارش درآمد، ارزش افزوده بازار، صورت حساب‌های نقدی، تجزیه واریانس، هزینه‌های استاندارد و غیره) و روش‌های مدرن و به‌طور کلی ارزش افزوده اقتصادی، بدین گونه به دست می‌آیند.

---

¹ sovereign debt

² Shariah Supervisory Boards (SSB)

³ Islamic International Rating Agency (IIRA)

⁴ Islamic Financial Services Board (IFSB)

عملکرد و اجرا، نتیجه بسیاری از عوامل ارتباطی است که حاکمیت شرکتی تنها عنصر ممکن در کل مجموعه محرک‌های عملکردی می‌باشد. حاکمیت خوب بانکداری، نقش مهمی را برای ذینفعان در محیط تجاری ایفا می‌کند. علاوه بر این، ریسک‌پذیری در ادبیات مالی به‌طور گسترده‌ای مورد بحث قرار گرفته است. علاوه بر رسوایی‌های مالی، ریسک‌پذیری مدیریتی به‌طور بخصوصی مورد تأکید قرار می‌گیرد. در واقع، آشکارسازی ریسک‌های مختلف بانکی مثل ریسک بازار، ریسک نقدینگی، ریسک اعتباری و ریسک عملیاتی ارزشمند می‌باشد و می‌توان نتیجه گرفت که تمام بانک‌ها با ریسک‌های یکسان و مشابهی مواجه هستند. علاوه بر این، بانک‌های اسلامی در معرض ریسک عملیاتی قرار دارند که این پدیده به ساختار و عملکرد هیئت شریعت‌مدار در سطح نهادی و سیستماتیک بستگی دارد. با توجه به مدیریت ریسک، ابزارهای بسیاری برای کاهش ریسک مورد استفاده قرار می‌گیرند^۵ و در مدیریت دارایی-بدهی، مشتقات مالی، اصول بازل، ریسک بازگشت سرمایه، ارزش بازار، در معرض ریسک^۶، روش مونت کارلو، روش بتا، به حداقل رساندن ریسک اعتباری، ارزیابی بیش از حد ریسک و اعتبار. به‌منظور مدیریت عملیاتی ریسک، روش‌های کمی و کیفی پیشنهاد می‌شود. علاوه بر این نیز، هیئت خدمات مالی اسلامی به بررسی بسیاری از اصول راهنما و نکات فنی می‌پردازد که این موارد برای صنعت خدمات مالی اسلامی در جهت کاهش ریسک‌پذیری جایز است.

می‌توان به این نتیجه رسید که عوامل تعیین‌کننده یکسانی از بانک و ریسک‌پذیری برای هر دوی بانک‌های اسلامی و بانک‌های مرسوم وجود دارد. این شباهت و یکسانی به این علت است که همه بانک‌ها در یک محیط واحد نهادی کار می‌کنند که در معرض خطرات و ریسک‌های احتمالی مشابهی قرار دارند، البته به‌استثنای مسائل عملیاتی ناشی از هیئت‌های نظارت از منظر شریعت، و از ابزارهای مشابه در مدیریت دارایی و بدهی‌های خود استفاده می‌کنند. باین‌حال، تفاوت‌های معناداری در بین بانک‌های اسلامی و بانک‌های

^۵ market value at risk (VAR)

مرسوم وجود دارد زیرا بانک‌های اسلامی از دارایی‌های سازگار با شریعت استفاده می‌کنند و علاوه بر این از شوراهای نظارت بر شریعت به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کلیدی در مدیریت بانکداری‌شان استفاده می‌کنند.

www.ketab.ir